

ВПУ № 4 м. Вінниці) / [Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю., Бадюк В. Ю., Шевченко Л. С.]. – Вінниця : ТОВ «Діло», 2006. – 296 с. 2. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: термінологічний словник / М. Ю. Кадемія. – Вінниця : ТОВ «Ландо ЛТД», 2009. – 258 с. 3. Поясок Т. Б. Застосування інформаційних технологій в навчальному процесі вищої школи : науково-методичний посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів економічного профілю / Т. Б. Поясок. – Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2009. – 104 с. 4. Трайнев В. А. Информационные коммуникационные педагогические технологии (обобщения и рекомендации) : учебное пособие / В. А. Трайнев, И. В. Трайнев. – [3-е изд.] – М. : Издательско-торговая корпорация «Дашков и Ко», 2008. – 280 с.

М.Ю. Кадемія

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті висвітлена проблема підготовки майбутнього педагога на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій, підвищення якості їхньої професійної підготовки, розвитку навичок самостійної організації навчальної та дослідницької діяльності.

М.Е. Кадемія

ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ПРОФФЕСИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКЕ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА

В статье рассматривается проблема подготовки будущего педагога на основе использования информационно-коммуникационных технологий, повышение качества их профессиональной подготовки, развития навыков самостоятельной организации учебной и исследовательской деятельности.

M. U. Kademija

INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL PREPARATION OF THE FUTURE TEACHER

The problem of future teachers training on the basis of informational-communicational technologies usage, the increase of professional training quality, development of independent educational and research organizational skills have been considered in the article.

Стаття надійшла до редакції 14.06.2010

УДК 378.147 : 001.95 : 004

*Коломієць Т.Д.
м. Вінниця, Україна*

ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ДО ВИВЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Сучасна цивілізація, в якій ми живемо і працюємо, дістала назву інноваційної, оскільки життєвий простір чим далі, тим стрімкіше змінюється. Гарним прикладом цього є те, що за життя одного покоління відбувся стрибок від подорожей на волах до польотів на Місяць, від каганця до комп'ютера [2, с.10]. Небачена раніше динаміка змін

вимагає від усіх членів суспільства інноваційного мислення та готовності до інноваційної діяльності. Людину з інноваційним типом мислення можна виховати лише в системі інноваційної освіти.

Інновації в освіті самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих учителів і цілих колективів. Цей процес не може бути стихійним, він потребує управління. Якщо ми хочемо, щоб Україна прорвалася в групу технологічно розвинених країн, необхідно в системі освіти створити умови для виховання в людині здатності створювати, поширювати і застосовувати нововведення (інновації). Розвиток інноваційної здатності нації – фундаментальний шлях реформування системи освіти.

У даний час система освіти в Україні динамічно розвивається на всіх ступенях і рівнях, що зумовлене утвердженням нової філософії в суспільстві, яка укріплює пріоритет вільної, самостійної, такої, що саморозвивається особистості, спрямованої до творчого самовизначення. Більше того, в сценарії розвитку України як відносно молодої держави, що є інноваційним соціально-економічним комплексом, освіті відводиться роль двигуна системних змін у суспільстві. Сучасна українська школа - це результат величезних змін, подій у системі вітчизняної освіти за останні роки. У цьому сенсі освіта не просто частина соціального життя суспільства, а її авангард: навряд чи якась інша її підсистема може підтвердити факт свого поступального розвитку такою великою кількістю нововведень і експериментів.

Одним із найважливіших завдань сучасної вищої освіти в умовах інформатизації суспільства є підготовка студентів до кваліфікованого використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у їхній майбутній професійній діяльності. Враховуючи стрімке зростання обсягу інформації, з якою доводиться працювати викладачам і студентам, ІКТ повинні забезпечити швидкий і необмежений доступ до неї. Нині особливо актуальними і затребуваними є вміння людини працювати з потоками різного виду інформації: відбір її змісту, структуризація, барвисте і привабливе представлення результатів своєї роботи. Саме такі навички найнеобхідніші в умовах інформаційного суспільства. Тому на сучасному етапі реформування освіти актуальна проблема формування в процесі навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ) інформаційно-комунікаційних умінь майбутніх фахівців. Викладач має створити мотивацію до усвідомлення необхідності застосовувати ІКТ як для вивчення окремих навчальних дисциплін, так і з метою самоосвіти. Тому всі викладачі мають активно використовувати ІКТ.

Проте негативно впливає на впровадження в навчальний процес ІКТ брак досконалих педагогічних програмних засобів, низький рівень інформаційної культури викладачів. До серйозних проблем відносяться кадрове забезпечення викладання комп'ютерно-орієнтованих дисциплін, в тому числі науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації, недостатня забезпеченість україномовними підручниками з інформатики, комп'ютерної техніки та ІКТ для вищої школи.

Аналіз наявних досліджень проблеми. Інновації на сучасному етапі розвитку суспільства характерні для будь-якої професійної діяльності людини і тому природно стають предметом вивчення, аналізу і впровадження. На значне коло проблем освіти в умовах інноваційного розвитку суспільства звертає увагу В.Г.Кремень, який визначає інновації як суспільно-необхідну творчу діяльність, без якої вже не може відбутися результативно будь-який суспільний процес, у тому числі й освітній [2, с.3].

Пошуки вирішення проблеми готовності педагога до інноваційної діяльності пов'язані з аналізом наявних результатів дослідження суті, структури, класифікації і особливостей протікання інноваційних процесів у сфері освіти. На теоретико-методологічному рівні найфундаментальніше проблема інновацій відображена в роботах М. М. Поташника, А. В. Хуторського, В. С. Лазарева, В.І Загвязінського з позицій системно-діяльнісного підходу, що дає можливість аналізувати не лише окремі стадії інноваційного процесу, а й перейти до комплексного вивчення нововведень.

Невирішені аспекти проблеми. Аналіз наукових публікацій та практики показує, що найінтенсивніше інноваційні процеси відбуваються в галузі інформаційних технологій. Темпи нововведень у цій сфері настільки значні, що система вищої освіти, де ці технології мали б упроваджуватись насамперед, не завжди встигає за ними. Проблема своєчасного використання найновіших досягнень у галузі інформаційних технологій у багатьох ВНЗ часто ускладнюється неготовністю професорсько-викладацького складу до інноваційної діяльності з вивчення та впровадження ІКТ.

Мета статті – розкрити проблеми готовності викладачів вищих навчальних закладів до вивчення інновацій у галузі інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційну діяльність викладача з використанням найновіших досягнень у галузі інформаційних технологій вважаємо одним із основних чинників його професійного становлення. Професійне становлення педагога в процесі інноваційної діяльності – це складний багаторівневий процес, спрямований на самовизначення, самоствердження і самореалізацію викладача в умовах інформаційного суспільства. Схему такого процесу зображено на рисунку 1.

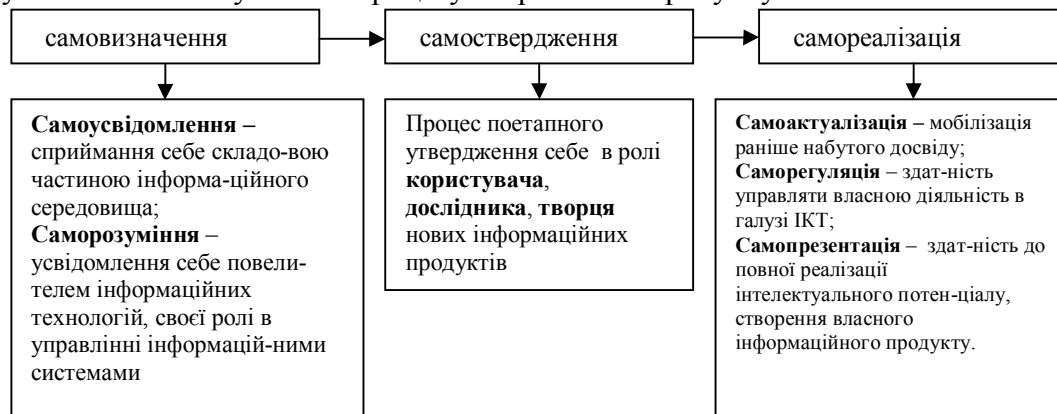

Рис.1. Схема процесу професійного становлення викладача в умовах інформаційного суспільства

На схемі зображений процес професійного становлення викладача в умовах інформаційного суспільства в ідеалі. Однак, на практиці інколи доводиться спостерігати несприйняття педагогами, особливо старшого покоління, інформаційних технологій навчання. З огляду на швидкі темпи розвитку інформаційних технологій, зокрема такої їх підсистеми як мультимедіа, намагання окремих педагогів відсторонитись від них гальмує не лише процес засвоєння знань, а й процес розвитку та соціалізації молоді, якій доведеться жити й працювати в умовах інформаційного суспільства.

Несприйняття нових педагогічних парадигм та інновацій призводить до дефіциту наукоємних педагогічних технологій міждисциплінарної спрямованості дисциплін, заснованих на математичному та комп'ютерному моделюванні процесів і систем різноманітної природи, що є необхідною умовою в підготовці фахівців майбутнього, які здатні здійснити якісний стрибок у напрямі технологічного укладу та вивести країну на гідний рівень інформатизації.

Проте інноваційність не існує сама по собі, вона завжди діє відповідно до базової (наукової, інженерної, ділової, адміністративної) спеціальності та передбачає наявність добре

опрацьованих механізмів втілення наукових та організаційних розробок, які не можуть бути реалізованими без системи освіти, спрямованої на інноваційність. Тому одним із завдань освітньої діяльності у ВНЗ є формування, на основі міцної професійної підготовки майбутнього фахівця, „людини інтелекту успіху”, яка є збалансованим сполученням аналітичних, творчих та практичних навичок мислення [1].

Усі ці навички мислення є неоціненними у вивченні інновацій, які мало не кожного дня з'являються у сфері інформаційних технологій. Викладач має встигати проаналізувати новації, оцінити їх щодо придатності та доцільності застосування в навчально-виховному процесі, розробити методіку їх застосування.

Заняття з географії значно втрачають в ефективності без застосування комп'ютерних географічних карт, ГІС-технологій; заняття з фізики або хімії стануть набагато цікавішими із застосуванням віртуальних лабораторних робіт, що дозволяють не лише спостерігати, а й керувати надскладними фізичними або хімічними мікро- чи макро- процесами (розщеплення атомного ядра, броунівський рух, політ ракети, реакції хімічного синтезу та ін.); заняття рідної мови можна інтенсифікувати використанням віртуальних словників, а іноземної – ще й використанням навчальних тренажерів з правильною вимови, перекладу тощо.

Використання мультимедійних технологій, що інтегрують у собі колір, звук і зображення в динаміці, дозволяють певною мірою вирішити проблему матеріального забезпечення навчальних лабораторій і кабінетів, зекономити не лише час, а й кошти. Ще однією перевагою застосування інформаційних технологій є комп'ютерне тестування, завдяки якому можна миттєво оцінити знання студента, вказати йому на помилки, запропонувати виконати схоже завдання ще раз. Вирішене правильно, хоч і за другим разом, завдання сприяє створенню ситуації успіху, підвищуючи цим мотивацію студентів до навчання.

У перспективі можна буде пропонувати студентам і комп'ютерні домашні завдання, що значно підвищить бажання їх виконувати. Окрім тестових завдань з різних предметів, це можуть бути предметні і міжпредметні проекти різних видів (пошукового, дослідницького, творчого).

Напрямів і можливостей застосування ІКТ у навчально-виховному процесі є багато, і вони постійно розширюються. Проблемою залишається готовність викладачів і вчителів шкіл до їхнього застосування. Очевидно, що розв'язувати цю проблему потрібно у ВНЗ та в Інститутах післядипломної освіти. Це можуть бути навчальні курси з кожної дисципліни на зразок „Застосування інформаційних технологій у викладанні математики”, або окремий модуль тем у кожній із предметних методик.

В обох випадках є свої складнощі. У першому – не кожен викладач інформатики готовий заглибитись у методичні тонкощі одразу і математики, і мови, і природознавства, і фізики, і хімії та ін. Це не під силу одній людині. У другому випадку – викладач-методист не завжди володіє достатньою інформатичною компетентністю, що дозволила б йому широко використовувати й пропагувати інформаційні технології у викладанні певної дисципліни.

Вихід із такої ситуації вбачаємо на перших порах у вузькій спеціалізації викладачів інформатичних дисциплін. Пропонуємо, щоб кожний такий викладач працював лише на одному або двох споріднених напрямках спеціалізацій (мовних, історичних, природничих, математичних). Це дозволить йому з кожним роком поглиблювати методичні знання, удосконалювати свою майстерність у вузькій предметній галузі, встигати за новинками у сфері інформаційних технологій, що стосуються саме цієї галузі. Через кілька років таких фахівців можна буде „виростити” на кожному факультеті, вибравши викладача із студентів, які проявили інтерес і здібності не лише у вивченні спеціальних дисциплін, а й у вивченні інформаційних технологій.

У будь-якому випадку основним є бажання викладачів і студентів до вивчення і використання у навчальному процесі інновацій з галузі інформаційних технологій. Щоб сформувати таку мотивацію, необхідно широко пропагувати і демонструвати можливості інформаційних технологій на студентських конференціях, предметних гуртках, виховних годинах тощо.

Під час вивчення дисциплін циклу професійно-практичної підготовки доцільною буде

організація проектної діяльності студентів, результатом якої може бути мультимедійний продукт. Виготовлення такого продукту найкраще доручати групі студентів, розподіливши між ними напрями діяльності: науковий, методичний, дизайнерський, технічний. Практика показує, що колективна робота над проектом сприяє розвитку навичок у кожному з напрямів, оскільки студенти обмінюються знаннями, ідеями, матеріалом. Крім того, така інноваційна діяльність служить поштовхом до самостійної роботи і глибшого вивчення курсу навчальної дисципліни, з якої виготовляється проект, а також сприяє розвитку вмінь інтегрувати міждисциплінарну інформацію. Така форма навчання сприяє розвитку в студентів наступних умінь і навичок:

- висловлювання своїх думок і ідей;
- здійснення усних презентацій, як у формальній, так і в неформальній обстановках;
- робота зі спеціальною літературою;
- розуміння відповідальності за виконання своєї частини проекту;
- розуміння і конструктивне обговорення виступу інших;
- спілкування з викладачами стосовно проблем професійної діяльності.

Звісно, організувати, проконтролювати й оцінити проектну діяльність студентів з використанням ІКТ не просто. Це вимагає від викладача не лише мотивації, а й значних інтелектуальних зусиль, часових затрат, наявності інноваційного мислення.

Висновок. Основою готовності викладача до вивчення інновацій у галузі ІКТ є наявність у нього розвинутого інноваційного мислення та потреби в інноваційній діяльності. Інноваційне мислення, що генерує нові знання, безпосередньо залежить від рівня професіоналізму інноватора, його здібності до систематичного одержання нової інформації, психологічної і діяльної спрямованості не на адаптацію, а на розвиток, на пошук нового.

Тому до *подальших напрямів наукового дослідження* відносимо пошук шляхів мотивації та підтримки викладачів у їхньому прагненні до інноваційної діяльності з використанням ІКТ.

Список літератури: 1. Бахтіна Г.П. Моніторинг в системі освіти: недоліки та переваги / Бахтіна Г. П. // Современные достижения в науке и образовании: сб. трудов III Междунар. науч. конф. – Тель-Авив (Израиль). – Хмельницький: ХНУ, 2009. -С. 171-174. 2. Кремень В.Г. Освіта в умовах інноваційного розвитку суспільства / В.Г.Кремень // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: Зб.наук.пр. – Випуск 23. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма „Планер”, 2010. – С.3-10.

Т.Д. Коломієць

ГОТОВНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ДО ВИВЧЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У статті висвітлюються основні проблеми вищої школи України, що стосуються впровадження в навчальний процес інновацій у галузі інформаційних технологій та готовності викладачів до такого впровадження.

Т.Д. Коломієць

ГОТОВНОСТЬ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ К ИЗУЧЕНИЮ ИННОВАЦИЙ В ОБЛАСТИ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ

В статье освещаются основные проблемы высшей школы Украины, которые касаются внедрения в учебный процесс инноваций в отрасли информационных технологий и готовности преподавателей к такому внедрению.

T.D. Kolomiets

READINESS TEACHER TO STUDY OF INNOVATIONS IN THE FIELD OF INFORMATION TECHNOLOGY

In the article light up the basic problems of higher school of Ukraine, which touch introduction in the educational process of innovations in industry of information technologies and readiness of teachers to such introduction.

Стаття надійшла до редакції 14.06.2010

УДК 37. 013

*Касьянова О.М.
м.Харків, Україна*

СТАЛИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ПЕДАГОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Постановка проблеми. Сталий розвиток цивілізації як домінуюча стратегія ХХІ століття передбачає і сталий розвиток його соціальних інституцій, у тому числі й системи освіти.

Незаперечною є думка, що ефективність системи освіти значною мірою обумовлена ефективністю її складових - регіональних освітніх систем. Регіональний підхід у розвитку освіти дозволяє найповніше врахувати потенційні можливості й особливості освітнього середовища, реальні запити споживачів освітніх послуг і ринку праці, ефективно реалізовувати інноваційну освітню політику, задовольняти освітні потреби соціуму.

З огляду на концептуальні засади сталого розвитку актуальним стає завдання принципової зміни цільових орієнтирів кінцевих освітніх результатів. Саме це спричинило зростання значення експертизи в освіті як одному із головних інструментів реалізації змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема розвитку системи освіти присвячено чимало досліджень. Вагомими для нашого дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних науковців, присвячені проблемам регіональної системи освіти, зокрема наукові доробки сучасних учених М.Артюхова, Л.Ващенко, М.Дарманського, Г.Єльнікової, Б.Жебровського, Л.Калініної, В.Кваши, В.Проданова, Г.Тимошко та ін.

У теперішній час існує багато ґрунтовних наукових праць стосовно освітньої експертизи. Наукову і практичну цінність мають праці щодо філософського і методологічного обґрунтування експертизи, зокрема М.Алексєєва, О.Анісімова, С.Баронене, Г.Прозументової, А.Тубельського, Ю.Швалба, Г. Штомпеля. Структуру експертизи в освіті досліджено С.Бешелевим, В.Бухваловим, Ф.Гуревичем, Я.Плінером. Окремі компоненти і складові експертизи вивчали Д.Іванов, В.Панов, В.Черепанов. Експертиза освітніх інновацій, освітніх інноваційних систем стали об'єктом уваги у дослідженнях Л.Буркової, Л.Даниленко, О.Новикової, Т.Новикової, В.Паламарчук, Л.Подимової, В.Сластьоніна, О.Шушпанової. Специфіку експертного методу розкривають Л.Євланов, В.Кутузов, С.Тарасов, В.Черепанов. О. Анісімов, Д.Галкін, Є. Матвієвська, А.Субетто розглядають експертизу як механізм управління розвитком освіти.

Технологізація управлінської діяльності, що обумовлена розвитком інформаційного суспільства, сприяла застосуванню експертного оцінювання у ракурсах: діагностики в роботах А.Підласого, В.Шамардіна; моніторингу, що знайшло відображення у дослідженнях Г.Єльнікової, В.Кальней, О.Локшиной, О.Ляшенка, С.Шишова; атестації,